

Over de predestinatie door God en de uitverkiezing van de heiligen

“The predestination of God and the election of the saints, Second Helvetic Confession, 10a.” From: *The Standard Bearer*, July 2021, Volume 97, No. 19.

De Tweede Helvetische Geloofsbelijdenis (THG) werd in 1562 door de Zwitserse theoloog en reformator Heinrich Bullinger geschreven en in 1564 herzien. Het kwam ter kennis van Frederik III keurvorst van de Palts, die het in het Duits liet vertalen en publiceren. De geloofsbelijdenis werd niet alleen in heel Zwitserland aangenomen, maar ook in Schotland (1566), Hongarije (1567), Frankrijk (1571), Polen (1578).

Ronald Cammenga, professor Dogmatiek en Oude Testament en rector van het ‘Protestant Reformed Theological Seminary’ schrijft het volgende over hoofdstuk 10a in ‘The Standard Bearer’ (kerkelijk orgaan van dit kerkverband), juli 2021.

Uit enkel genade uitverkoren

In hoofdstuk 9 van de Tweede Helvetische Geloofsbelijdenis (THG) wordt de leer, dat de vrije wil van de zondaar de reden en oorsprong van de verlossing¹ is, verworpen. Nu in hoofdstuk 10 stelt de belijdenis positief vast wat dan *wel* de reden en oorsprong is van onze verlossing. Niet de wil van de mens, maar Gods eeuwige en onveranderlijke wil bepaalt wie wel en wie niet is begrepen in het gezelschap van de uitverkorenen. Dit is het leerstuk van de predestinatie² die door alle protestantse hervormers verdedigd is geworden. Zonder uitzondering stelden zij vast dat de uiteindelijke oorzaak van de verlossing van verloren zondaren Gods voorverordining is. In de Gereformeerde belijdenissen weerklinkt dit onderwijs. De tegenstelling kan niet groter zijn. Niet de beslissing van de mens, maar Gods beslissing; niet de keuze van de mens, maar Gods keuze; niet het besluit van de mens, maar Gods besluit; niet de wil van de mens, maar Gods wil is beslissend in de verlossing.

God heeft ons uit genade uitverkoren

God heeft van eeuwigheid, om niet en louter door Zijn genade, zonder iets van de mens in aanmerking te nemen, de heiligen gepredestineerd of uitverkoren die Hij in Christus zalig wil maken naar het zeggen van de apostel: ‘Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem, voor de grondlegging der wereld’ (Ef. 1:4). En opnieuw: ‘Die ons heeft zalig gemaakt, en geroepen met een heilige roeping, niet naar onze werken, maar naar Zijn eigen voornemen en genade, die ons gegeven is in Christus Jezus vóór de tijden der eeuwen, Doch nu geopenbaard is door de verschijning van onzen Zaligmaker Jezus Christus’ (2 Tim. 1:9-10).

In deze eerste paragraaf ligt alle nadruk op God: ‘*God* heeft van eeuwigheid, om niet en louter door *Zijn* genade ... de heiligen gepredestineerd of uitverkoren die *Hij* ... zalig wil maken...’. Beide plaatsen uit de Schrift, waarop een beroep gedaan wordt tot staving van de Goddelijke predestinatie, benadrukken de werkzaamheid van God en van God alleen. Éfeze 1 vers 4 is de klassieke passage uit de Schrift waaruit de kerk altijd heeft opgemaakt dat het de soevereine predestinatie leert. De apostel leert ons daar dat *God* ons verloor voor de grondlegging der wereld³. In 2 Timothéüs 1 vers 9 en 10 leert de apostel dat het *God* is Die ons verlost en geroepen heeft met een heilige roeping, naar *Zijn* voornemen en genade.

Het feit dat de Ene Die ons heeft uitverkoren God is en dat Zijn soevereine wil alleen de oorzaak van onze verlossing is, onderstreept Gods genade in de verlossing. Het werk van de verlossing van zondaren is van het begin tot het einde het werk van Gods genade. Zij zijn onmachtig om zichzelf te verlossen. Hij alleen is bekwaam om de dood en de hel te overwinnen, om over de zonde en de satan

¹ Engels: salvation. Meestal vertaald door ‘verlossing’ en soms door ‘zaligheid’ of ‘behoudenis.’ (noot vertaler)

² Engels: predestination. Dat is: predestinatie, voorverordining of uitverkiezing. Meestal vertaald door predestinatie, omdat het gaat om de leer van zowel de verkiezing als de verwerping. (noot vertaler)

³ De aangehaalde teksten zijn uit de Statenvertaling die vergelijkbaar is met de Engelse ‘Authorized Version’ of ‘King James Version’ genoemd (noot vertaler)

te triomferen. Zij zijn het onwaardig om verlost te worden. Door Zijn genade besluit Hij hen te verlossen, hoewel zij het onwaardig zijn.

Dit onderstreept dat Gods verlossing van zondaren alleen toe te schrijven is aan Zijn genade. 'Louter door Zijn genade, zonder iets van de mens in aanmerking te nemen', zo zegt de THG, heeft God gepredestineerd wie Hij wilde verlossen in Jezus Christus. De Schrift verhoogt herhaaldelijk Gods genade in de verlossing. Éfeze 1 vers 4 en 5 leren de waarheid van de predestinatie. Vers 6 zet het doel van de verkiezing uiteen, opdat wij zouden zijn 'tot prijs der heerlijkheid Zijner genade.' In 1 Kor. 15 vers 10 verklaart de apostel: 'Doch door de genade Gods ben ik wat ik ben.' In Romeinen 11 vers 5 spreekt de apostel over 'een overblijfsel naar de verkiezing der genade' en verbindt dus Gods genade en de verkiezing direct aan elkaar. En in Éfeze 2 vers 5 bevestigt de apostel: 'uit genade zijt hij zalig geworden'. De waarheid van de soevereine predestinatie verzekert dat onze verlossing uit genade is, het alles genade en alleen genade is!

Uitverkoren in Christus⁴

Wij zijn niet uitverkoren tot de zaligheid om iets dat in ons is. Liever gezegd, we zijn in Jezus Christus uitverkoren. Er is geen waardigheid in ons die uitverkoren zijn, maar al onze waardigheid is in Jezus Christus. 'God heeft ons uitverkoren, hoewel niet wegens enige verdienste onzerzijds, niet rechtstreeks, maar in Christus en omwille van Christus.' Onze verlossing is niet omwille van ons werk, maar het is omwille van het volmaakte werk van Jezus Christus. We maken onszelf de verlossing niet waardig, maar al onze waardigheid is in Jezus Christus. Gods genade ten opzichte van ons is altijd Zijn genade 'in Christus en omwille van Christus.' Buiten Jezus Christus is er geen genade van God ondanks de pleitbezorgers van de algemene genade. Allen die buiten Jezus Christus zijn, zijn buiten Gods genade. En allen die buiten Gods genade zijn, zijn gedoemd om eeuwig verloren te gaan. Voor hen is er geen verlossing en geen mogelijkheid tot verlossing. Buiten Christus zijn zij verloren in de schuld van hun zonden.

Wij zijn uitverkoren of gepredestineerd in Christus

Daarom, God heeft ons uitverkoren, hoewel niet wegens enige verdienste onzerzijds, niet rechtstreeks, maar in Christus en omwille van Christus, opdat degenen die nu Christus door het geloof ingelijfd zijn ook uitverkoren zouden zijn. Maar degenen die buiten Christus waren, werden verworpen, naar het woord van de apostel: 'Onderzoekt uzelfen of gij in het geloof zijt, beproeft uzelfen. Of kent gij uzelfen niet, dat Jezus Christus in u is? Tenzij dat gij enigszins verwerpelijk zijt' (2 Kor. 13:5). [zie voetnoot 4]

In Zijn genade ten opzichte van ons geeft God ons aan Jezus Christus en maakt Christus ons Hoofd en wettige Vertegenwoordiger. Dat wij *in* Jezus Christus zijn of dat Christus ons Hoofd is, betekent hetzelfde met andere woorden. Dit is het punt van vergelijking tussen het hoofd zijn van Adam en het hoofd zijn van Christus naar 1 Korinthe 15 vers 22: 'Want gelijk zij allen *in* Adam [ons eerste hoofd] sterven, also zullen zij ook *in* Christus [ons tweede hoofd] allen levend gemaakt worden.'

De Schrift benadrukt dat God ons heeft gepredestineerd in Jezus Christus. In Éfeze 1 vers 4 zegt Paulus dat God 'ons uitverkoren heeft in Hem', dat wil zeggen, in Christus. In vers 6 gaat hij verder en zegt dat God 'ons begenadigd heeft in den Geliefde'. 'Den Geliefde' is de geliefde Zone Gods, onze Heere Jezus Christus. In Romeinen 16 vers 13 groet Paulus Rufus die is 'den uitverkorene in den Heere.' Rufus is niet alleen uitverkoren *door* de Heere maar *in* de Heere, dat wil zeggen, in de Heere Jezus Christus. Rufus was, gelijk al degenen die door God uitverkoren zijn, uitverkoren in Christus. In 1 Korinthe 1 vers 27-29 leert de apostel dat God het dwaze, het zwakke, het onedele der wereld en hetgeen niets is uitverkoren heeft, opdat geen vlees zou roemen voor Hem. Hij besluit het hoofdstuk

⁴ De tekst van de THG 'opdat degenen die nu Christus door het geloof ingelijfd zijn ook uitverkoren zouden zijn' moet m.i. zo gelezen worden dat zij die in de tijd Christus door het geloof worden ingelijfd, bewijs geven uitverkoren te zijn. De geciteerde tekst uit 2 Kor. 13:5 heb ik overgenomen uit de Statenvertaling. De tekst in de THG is niet letterlijk en wijkt enigszins af. (noot vertaler)

in vers 30 door te zeggen: ‘Maar uit Hem [dat is, uit God] zijt gij in Christus Jezus.’ Hij bedoelt dat wij van God zijn uitverkoren of gepredestineerd ‘in Christus Jezus.’ Gods verkiezing van ons is altijd in Christus Jezus. Deze waarheid wordt bevestigd door wat we lezen in Éfeze 3 vers 11: ‘Naar het eeuwig voornemen, dat Hij gemaakt heeft in Christus Jezus, onzen Heere.’

De tweede paragraaf van hoofdstuk 10 van de THG is de uitleg van de exclusiviteit van het christelijk Evangelie. Het zet de reden uiteen waarom het Evangelie der genade in onze dagen een ergernis is, gelijk het in elke eeuw geweest is. Want het Evangelie verkondigt een verlossing door God die niet uitgestrekter is dan Jezus Christus en degenen die in Jezus Christus zijn. Die leer is ergerlijk in onze tolerante⁵ eeuw – tolerantie, dat wil zeggen, voor alles behalve de waarheid en voor iedereen behalve voor degenen die de waarheid belijden. De waarheid van het Evangelie verkondigt Gods verlossing van degenen, die alle maar die alleen, die in Jezus Christus zijn. Allen die buiten Jezus Christus zijn, zijn niet zalig en kunnen niet zalig worden. ‘Degenen die buiten Christus [zijn], [zijn] verworpen.’ Het kenmerkende van het gereformeerde geloof zal niet lang meer getolereerd worden in onze alles tolererende, ruimdenkende eeuw. Zelfs nu doemt de vervolging, voor hen die durven te leren dat buiten Jezus Christus geen behoudenis is, al aan de horizon op.

Het doel van de uitverkiezing

De uitverkiezing heeft een doel⁶. Alles wat God wil en doet, wil Hij en doet Hij met het oogmerk om Zijn doel te bereiken. Daar hij de alwijze God is, doet Hij niets willekeurig of per ongeluk. Hij heeft altijd een einde of doel op het oog. En alles wat Hij doet en besluit is om het doel te bereiken dat Hij bepaald heeft. Niets staat het doel in de weg dat Hij verordineerd heeft. Niets vrijdelt Zijn soeverein voornemen. Niet de strijd van de duivel, noch de aanvallen van de wereld, zelfs niet de tegenstand van valse broederen kan de verwerkelijking van Gods voornemen verhinderen.

Wij zijn uitverkoren tot een bepaald doel

Tenslotte, de heiligen zijn door God uitverkoren in Christus tot een bepaald doel. Dit verklaart de apostel zelf als hij zegt: ‘Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem, opdat wij zouden heilig en onberispelijk zijn voor Hem in de liefde. Die ons tevoren verordineerd heeft tot aanneming tot kinderen, door Jezus Christus. Opdat wij zouden zijn tot prijs Zijner heerlijkheid’ (Éf. 1:4, 5, 12).

God is God! Hij is de almachtige God, Die absoluut soeverein is in al Zijn werken en wegen.

Hij zegt bij monde van de profeet Jesaja: ‘Mijn raad zal bestaan en Ik zal al Mijn welbehagen doen’(Jes. 46:10). Salomo zegt in Spreuken 19 vers 21: ‘In het hart des mans zijn vele gedachten, maar de raad des HEEREN, die zal bestaan.’ En in Spreuken 21 vers 30 gaat hij zover dat hij zegt: ‘Er is geen wijsheid en er is geen verstand en er is geen raad tegen den HEERE.’ Het is duidelijk dat er zijn die beraadslagen tegen de Heere en tegen Zijn kerk. Maar zij kunnen uiteindelijk Gods voornemens niet vrijdelen. Gods raad zal bestaan.

Vaak wordt in de Schrift melding gemaakt van de predestinatie als Gods raad. In Romeinen 9 vers 11 wordt Gods verkiezing van Jakob en Zijn verwerping van Ezaü door de apostel Paulus toegeschreven aan ‘het voornemen Gods, dat naar de verkiezing is’. In Éfeze 1 vers 11 spreekt hij over degenen ‘die tevoren verordineerd waren naar het voornemen Desgenen Die alle dingen werkt naar den raad van Zijn wil.’ Paulus schrijft aan Timótheüs en zegt: ‘Die ons heeft zalig gemaakt, en geroepen met een heilige roeping, niet naar onze werken, maar naar Zijn eigen voornemen en genade, die ons gegeven is in Christus Jezus vóór de tijden der eeuwen’(2 Tim. 1:9).

⁵ Of: verdraagzame (noot vertaler)

⁶ Engelse: purpose. Dat is: doel, raad, voornemen (noot vertaler)

God gebruikt zelfs zijn vijanden voor de voltoering van Zijn raad

Het is een feit dat God vaak in en door Zijn vijanden werkt om Zijn doel te bereiken, bijzonder het voornemen van de predestinatie. De verlossing van de uitverkorenen en van de uitverkoren kerk is zeker. Net zoals het voornemen van de verworping Judas Iskariot en de goddeloze leiders van het volk, Gods voornemen in *de* Uitverkorene, onze Heere Jezus Christus, niet verijdelde, zo dient de verworpen goddeloze ook het uiteindelijk voornemen van God. Dat moge ons zo niet altijd toeschijnen, zoals het ook Jezus discipelen zo niet toescheen. Zij waren verbijsterd en wanhopend over de schijnbare verijdeling van Gods voornemen toen Christus' vijanden Hem aan het kruis nagelden. Gods werkte nochtans Zijn raad uit en gebruikte degenen die zich tegen Gods zaak schenen te keren om precies datgene te bereiken wat Hij had besloten, zoals Handelingen 4 vers 27 en 28 duidelijk leren: 'Want in der waarheid zijn vergaderd tegen Uw heilig Kind Jezus, Welken Gij gezalft hebt, beide Herodes en Pontius Pilatus, met de heidenen en de volken Israëls, Om te doen al wat Uw hand en Uw raad tevoren bepaald had dat geschieden zou.'

Het is een feit dat God vaak in en door Zijn vijanden werkt om Zijn doel te bereiken, bijzonder het voornemen van de predestinatie. De verlossing van de uitverkorenen en van de uitverkoren kerk is zeker. Zoals het voornemen van de verworping Judas Iskariot en de goddeloze leiders van het volk, Gods voornemen in *de* Uitverkorene, onze Heere Jezus Christus, niet verijdelde, zo dient de verworpen goddeloze ook het uiteindelijke voornemen van God.

God bedoelt Zijn eer en het eeuwig goed en de heerlijkheid van de uitverkorenen

Het doel van God in de predestinatie is tweërlei. Boven alles is het doel van God Zijn eigen eer. Er is werkelijk geen waarheid zoals de waarheid van de predestinatie die de eer van de verlossing aan God toeschrijft. 'Want uit Hem, en door Hem, en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen' (Rom. 11:36). Dat is het besluit van de apostel op zijn door God geïnspireerde onderwijs en verdediging aangaande de soevereine predestinatie in Romeinen 9-11. God ontfermt Zich over wie Hij Zich ontfermen wil en God verhardt die Hij verharden wil, opdat al de eer van de verlossing voor Hem zal zijn en voor Hem alleen. Degenen die verlost zijn, hebben zichzelf niet onderscheiden van degenen die niet verlost worden. De uitverkorenen geven er geen blijk van dat zij Gods verkiezing meer verdienen dan de verworpenen. Het onderscheid tussen de verkorenen en de verworpenen ligt helemaal niet in degenen die verkoren zijn of die verworpen zijn. Het onderscheid is gelegen in Gods wil in de predestinatie.

Tegelijkertijd heeft God in Zijn goedheid het doel van de eer van Zijn Naam verbonden aan het eeuwig goed en de heerlijkheid van de uitverkorenen. Het is nu in dit leven al de troost van de waarheid van de predestinatie dat niets onze verlossing kan verijdelen. Niets kan tegen ons zijn, maar alle dingen voor ons, zoals de apostel het volk van God verzekert in Romeinen 8 vers 31: 'Wat zullen wij dan tot deze dingen zeggen? Zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn?' En ten laatste zullen wij samen met Christus ons Hoofd en Gods Uitverkorene verheerlijkt worden. Zo eindigt de gulden keten van het heil in Romeinen 8 vers 29 en 30. Het begint in vers 29 met Gods voorkennis en predestinatie. En het eindigt met deze juichende toon: 'dezen heeft Hij ook verheerlijkt.'

Gods predestinatie in de verleden eeuwigheid bereikt haar heerlijk hoogtepunt in de toekomstige eeuwigheid – verheerlijkt! Nu lijden en smart, gelasterd worden en hoon verdragen, verworpen en verkeerd uitgelegd worden, vervolgd en gedood worden. Maar het einde? Leven en heerlijkheid. Eeuwig leven en hemelse heerlijkheid.

Inderdaad, 'Want uit Hem, en door Hem, en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen' (Rom. 11:36). Amen en amen!